

Poignant Procession

פרשת במדבר תשפ"ג

2

HASHEM spoke to Moses and Aaron, saying, ² "The Children of Israel shall encamp, each man by his banner according to the insignias of their fathers' household, at a distance surrounding the Tent of Meeting shall they encamp. ³ Those who encamp to the front, at the east, shall be the banner of the camp of Judah according to their legions — and the leader of the children of Judah is Nachshon son of Amminadab — ⁴ its legion and their count are seventy-four thousand, six hundred. ⁵ Those encamping near him are: the tribe of Issachar — and the leader of the children of Issachar is Nethanel son of Zuar — ⁶ its legion and their count are fifty-four thousand, four hundred; ⁷ the tribe of Zebulun — and the leader of the tribe of

God patterned the formations of Israel after that of His own Heavenly Throne of Glory: The Throne is in the center and is surrounded by four animals, as it were. On earth, the Tabernacle represents the Throne, surrounded by the four formations. Judah, as the leader of the tribes, was assigned to the east, the direction from which light comes to the world. With him were Issachar, the tribe of Torah, and Zebulun, the tribe of wealth (Ramban). Thus, the finest combination is leadership coupled with the sanctity of Torah study and those who extend themselves to support Torah scholars. For the positions and symbolism of the other formations, see below.

3

Rashi - (Artsoud)

2. באהו - ACCORDING TO THE SIGNS. כל דגל - Every division shall have for itself a sign, namely, מפה צבועה - a colored sheet of cloth hanging in its midst.¹ לא יקבעו של זה - is unlike the color of the sign of that division. The color of each one is like the color of his stone that is fixed upon the *Choshen* (breastplate of the High Priest).² As a result of this, every individual will recognize his division.³ Alternatively, "According to the signs of their fathers' house" means, "by the sign which their father, Jacob, passed on to them when they carried him, i.e., his remains, from Egypt, as it says, "His sons did for him like that which he had commanded them." Jacob commanded that Judah, Issachar, and Zebulun should carry him on the eastern side of his bier, and Reuben, Simeon, and Gad should carry him on the southern side, etc., as stated in *Midrash Tanchuma* on this Torah portion.

and divisions in the midbar in the merit of transporting Yaakov's bier in this specific formation. For, Yaakov promised them: If you will do this, and carry my bed as I command you, HKB"H is destined to dwell with you in an array of banners. We must endeavor to explain the intimate connection between the procession with Yaakov Avinu's bed to his burial spot in Eretz Yisrael to Yisrael's banners and divisions in the midbar.

46

4

שפי' כהם-תסע

When Yaakov Avinu passed from this world, he blessed each of his sons and gave them specific instructions regarding how they were to carry him to the Land of Canaan. He emphasized that they do so with reverence and respect and that no one touch his bier—especially none of the Egyptians... He specified which three sons were to stand on the eastern side, which three on the southern side, which three on the northern side and which three on the western side. Yosef was not to carry the bier, since it was not fitting for a king to do so; Levi was also not to carry the bier, since his tribe was destined to carry the holy Ark—and it was certainly not fitting for the future bearers of the sacred, eternal Ark to carry the casket of a corpse. (Ephraim and Menashe completed the count of twelve in place of Yosef and Levi.) Yaakov promised them that in return for fulfilling his instructions, HKB"H would rest His Presence upon them in similar divisions, in the future.

They honored his commands and HKB"H fulfilled the promise. Moshe, however, feared that these divisions would stir up controversy. HKB"H told Moshe not to concern himself with such worries; each tribe will know and recognize its proper position based on their father's instructions. I have not instituted anything new for them in this matter—their positions are in accordance with the way they surrounded Yaakov's bier; they will surround the Mishkan in a similar fashion.

Thus, we have learned an astonishing fact from this Midrash. Throughout the years of their lengthy sojourn in the midbar—from the time that the Mishkan was built—Yisrael always travelled and camped in four divisions, beneath four banners. This was the very same pattern and order they adopted while transporting Yaakov Avinu's bier. Furthermore, we learn a tremendous chiddush from the Midrash. The shevatim merited their banners

לתתך עליו פרשת במדבר

הקשה הגאון רבי משה סאלאוויציק זצ"ל מציריך שבשווייץ מה ההגיון שהשבטים יסכימו לחלוקה משום שכבר הסכימו לחלוקה שעשה יעקב אבינו, הלא שם היה זה ענין קצר של כמה ימים, ולכל שבט היה נציג אחד, ואילו כאן בדגלים היה הדבר נוגע לכל משפחה ומשפחה יותר מעשרים אלף איש, והנסיעה היתה נוגעת לארבעים שנה?

אלא, אמר הקב"ה למשה, היות וכל שבט ושבט מורגל למקומו מימין קבורת יעקב, אין סיבה שיערער על כך שכן הוא רגיל שזה מקומו.

טמונה כאן ידיעה נכבדה בחינוך, שכל זמן שמרגילים את הילדים בהיותם בגיל הרך בהנהגות ישרות יש סיכוי גדול שיורגלו בהם בקלות, אבל כשהילדים גדלים ומתבגרים, הנסיון לקבל מה שמנחילים להם גדול יותר. מלמדת אותנו התורה להתחיל בחינוך המצוות כבר בגיל הרך ואז כשהילד יגדל, הרי הוא כבר

כל כך מורגל למצוות ומדות טובות, עד שהנסינות נתקטנו אצלו מאד, שכן לבטל דבר המורגל אין ליצר הרע כל כך חזק.

קול התורה" ניסן תשס"ו ע' ל"ה

כו דעת חינוך שרגא

שלו, מענק כספי או עידוד, כבוד והוקרה, וכך הוא הולך ומתרגל בלימוד התורה. לגישה זו קורא הרמב"ם "מתוך שלא לשמה בא לשמה".

אך עדיין צריך להבין, מה התועלת בכך שהתלמיד יתרגל ללמוד אך ורק בשביל תועלת צודדית על מנת לקבל פרס ומיני מתיקה, איך בצורה כזו יבוא במשך הזמן ללימוד התורה לשמה.

אכן, זהו כוחו של ההרגל. ההרגל מטביע בנפש התלמיד והחנך את ההרגלים הטובים, וברבות הימים ההרגלים הללו לא יסורו ממנו, וכשיחבגר שכלו, יבין גם את החשיבות העצמית של הדבר.

בי על כן, כוחו של חינוך להרגלים טובים הוא חזק מאוד, ועומד בגאון ובעוז בכל תהפוכות החיים ובכל הניסיונות. גם כשנקלע התלמיד למערכולת החיים, מטולטל בין מלחמת יצר השוב עם יצר הרע - ההרגל עושה את שלו, והוא נשאר דבק בעוז בהרגלים הטובים שהקנו לו המונחים.

Start at a Young Age

It is well known, he writes, that a person is born wild and that he is saddled with a yetzer hara from childhood. Therefore, he has to be trained and conditioned to have good midos from the time he utters his first words, as Chazal say (Sukkah 42a), "As soon as a child is able to speak, teach him Shema Yisrael and Torah Tzeevah Lanu Moshe," and the like. And the passuk says (Mishlei 22:6), "Raise the child according to his way; even when he is old

he will not turn from it." From the time he is young, his father and mother should not deprive him of the benefits of chastisement. Rather, they should add more and more each day to the extent that he is able to tolerate it. Nor should they deprive him of instructive discipline, as it is written (Mishlei 13:24), "He who spares the rod despises his son, but he who loves him is quick to give him instruction."

And then the Shelah becomes specific. People have many bad midos, such as swearing, cursing, anger, cruelty, arrogance, impudence, envy, hatred, lust, gossip, mockery, slander, idle talk and thousands upon thousands more. On the other hand, there are thousands upon thousands of good midos, such as the opposite of all those mentioned above, as well as shyness, reticence and innumerable others. And above all is the knowledge of the Ribono Shel Olam to the greatest extent possible and constantly speaking about holy matters. In order to become an adam hashalem, a complete person, one should shun all the bad midos and aspire to all the good midos.

It is the responsibility of parents, he continues, to devote themselves to teaching their children to shun bad midos and embrace good midos until this becomes the very essence of their beings. They should inculcate these midos into their children day after day, even a hundred times a day until it becomes part of them. The parents should give their children explicit guidance in these things at two or three years of age. There are two reasons for this. One, because whatever a child learns at an early age becomes part of his nature. Two, because if a child becomes accustomed to his father as a strong authority figure, he will obey him even as he grows older. If, however, the father dotes on his child and substitutes affection for authority and discipline, the child may obey when he is young, but when he grows older, he will follow his own opinions. A child is like a tree. When you plant a tree, you can form it in any way you wish while it is still a sapling, but when it grows into a sturdy tree it is too late to do any further forming.

This is the gist of what the Shelah writes about chinuch. There is more to which we will return shortly.

The work of chinuch, of bringing up good ehrliche children, begins from when the child is extremely young. You cannot start too early. As soon as he reaches a minimal level of understanding, it is time to start molding his character. You have to train and condition him to have good midos and you have to prevent him from picking up bad midos from other people or developing them on his own. You have to teach him the lessons again and again, always in a gentle and pleasant way, until the good midos become second nature to him. No, perhaps a better way of saying it is that they should become first nature to him.

במבט מעמיק יותר, ניתן להבין היטב את ההשפעה העמוקה ואת כוחם הגדול של הרגלים טובים, שעומדים גם נגד רוחות רעות ותהפוכות החיים.

נשמת אדם הישראלי היא דבר גדול ונעלה עד למאוד עד אין חקר. אנחנו מסתכלים בכל אדם בתור היותו בשר ודם עם תכונות, טבעים והרגלים, אבל לאמיתו של דבר צריך לשנות את כל המבט ואת כל היחס, מפני שבקרב כל אחד שוכנת הנשמה שהיא חלק אלוהי ממעל, כי מאן דנפח מדליה נפח, והנשמה שבקרב כל אחד ואחד היא ניצוץ מזוי השכינה, כדברי שלמה המלך

נר ה' נשמת אדם (משלי כ, כז). ודי בניצוץ קל במעט מן אור התורה והמצוות, להעלות את אור הנשמה שתאיר על כל מהותו של האדם.

כפי שאמרו חז"ל במדרש (בי"ר סה, כב) על הפסוק "וירח את ריח בגדיו ויברכוהו (בראשית כז, כב): כגון יוסף משיחא ויקום איש צררות. אף על פי שהיו בשפל המדרגה והיו מכוונים בתואר המפוקפק "בוגדיו" ר"ל, שבגדו בקב"ה ובתורתו, למרות זאת, בניצוץ אחד חזרו בתשובה שלמה והגיעו למדרגות נעלות.

הייתכן, זהו כוחה של הנשמה! הנשמה השוכנת בקרב האיש הישראלי, ואף באדם הנמצא בשפל המדרגה, היא נר ה' נשמת אדם, ודי בניצוץ אחד ללבות את הגחלים הלוחשות ללהבה גדולה המאירה את כל מהותו של האדם.

תפקידנו כמחנכים וגם כלפי עצמנו הוא, לא להחשיך את האור הגנוז בקרבנו. יש שמעשים קטנים ופעולות שליליות דלות ערך, גורמים אף הם לחושך בנפשו ובנשמתו של האדם. אמנם אם נבחן את המעשה לגופו, לא נראה בו פגם וחסרון כל כך, אך ביהס לאור וחושך המשמשים בערבובייה, גם המעשה הקטן ביותר, בכוחו להחשיך ולהסתיר את האור האלקי שבקרבנו.

זהו טוד ההרגל, ההרגלים הטובים שמקנים לחניכים בשנות הנעורים, הם מלבנים את אור הנשמה הגנוזה בקרב כל ילד יהודי, וממשיכים להאיר אותו ולהאיר את דרכו במשך כל תהפוכות החיים, והניצוץ הזה ממשיך להאיר ולרומם.

If you neglect this critical aspect of chinuch, the good midos that you want to instill in him will not come naturally to him. Even if he reaches the understanding that they are good and that this is the proper way to behave, they will always require a concerted effort from him, and very often, he will simply not have the fortitude to make the effort. Years later, when he goes to yeshivah and he sits and learns mussar sefarim, he will read about all the good midos a person must have. And he will think to himself that these are really wonderful ideals but they are for people on a very high level, for big tzaddikim, not for ordinary people. Had you started training him when he was very young, however, all the good midos would come naturally to him, and he would understand that this is the way every human being should behave.

From when he is very young, you have to tell the child not to show off because that is gaavah, arrogance, a very bad midah. It is ugly and repulsive and not something a beautiful child should do. It is forbidden to be a baal gaavah just as it is forbidden to eat something that is not kosher.

You have to tell him not to be a glutton, to eat slowly and respectfully, to eat foods that are nutritious. A well-trained child cares about his health. He does not eat only sweets, leaving everything else on his plate.

You have to tell him not to mock people or speak lashon hara and rechilus, because it is mean and hurtful, because that is not how an ehrliche human being behaves. We speak with refined language, we're kind to others, we don't grab anything that does not belong to us — that is how we behave.

This is the work of chinuch. You don't yell at the child or hit him or persecute him in any way. Rather, educate him. Teach him. Introduce him to the world in which you expect him to live. Explain what people are all about. Children are curious. They're eager to learn about the world they're discovering. So give them your version of the world before others give them a different version that goes against your beliefs and values. And if you start when the child is very young and you speak about it gently, persuasively and often, the lessons will penetrate, and they will become part of the very nature of the child. When it comes to chinuch in mitzvos, it won't matter so much if you delay a little and wait until the child is one hundred percent ready. But when it comes to chinuch in midos, there is no time to waste. If bad midos are allowed to take root in a child, it becomes exceedingly difficult to uproot them later.

16

פרשת ויהי בן מלך על התורה

קהל עמים - הברלי אופי

יש להתבונן מהו משמעותה המיוחדת של בו. זהו שברך ה' את יעקב לעשותו ליקהל עמים, ופשיטא שלא היה זה קביעה בעלמא וקריאת שם בלבד, ולא לחינם נקראו עמים, עד כדי כך שגם נחלתם בארץ נפרדת, כשכל שבט יירש נחלה לעצמו.

ונראה כי משמעות הדבר היינו - שיש בישראל שנים עשר פלגים בעלי גוונים שונים, אשר לכל אחד מהם סגולות מיוחדות לפי אופיו, וזה רצון ה' שהעם הנבחר יהיה עשוי מ'קהל גויים', דהיינו שכל שבט ושבט יהיה בבחינת גוי חשוב מיוחד לעצמו, כלומר שיצטיין כל שבט בחכונה מיוחדת לשבט, ובכך נעשו עם ישראל 'קהל גויים', דהיינו עם המרוכב בגוונים ומעלות, וממילא גם ייעודו ומגמתו של כל שבט שונה מזולתו, ולכל אחד יש תפקיד ומשימות משלו בבנין העם.

ואכן כך הוא הדבר ביסוד ותשתית מבנה העם, שכל שבט הוא עם בפני עצמו, דהיינו שיש לכל שבט תכונות ומעלות ייחודיות המיוחדות לו ומבדילות אותו משאר השבטים, עד שניתן להחשיבו כעם בפני עצמו.

והבן זאת, שדווקא בכך טמונה סגולת עשרו ואיכותו של העם, בהיותו מורכב משבטים שונים ומיוחדים זה מזה, אשר יחידיו מקיימים הם את שלמות בנין העם בכללותו, אשר לא יחסר כל בו. ועל כן נחשב הדבר לברכה ולגדולה.

17

ברכות השבטים - הגדרת ייחודו וסגנונו של כל שבט

הביטוי החד והברור ביותר להברלי אופי וסגנון אלו, מודגש בברכותיו של יעקב אשר ברך את בניו לפני מותו, אשר באו לידי ביטוי הסגנונות השונים והנבדלים של כל אחד מהשבטים. וכדכתיב - 'איש אשר כברכתו ברך אותם' (מט. כח). כלומר שכל אחד ואחד זכה בברכה המיוחדת לו לפי טבעו ותכלית חייו, והתואמת את סגנון נפשו ואופי תכונתו.

וכפי שביארנו בביאורי הפסוקים, שבברכות אלו התנבא יעקב כיצד תתקיים ותתבטא מעלתו המיוחדת של כל אחד מבניו בדורותיו הבאים אחריו, ואיך ימצא כל שבט מישראל את מעמדו ומקומו הראוי לו מצד מעלתו וסגולתו, כאשר זרעם ירבה כחול הים וינחלו את הארץ לשבטיהם. ובדרך אותם יעקב הצלחת דרכיהם הללו, אשר סגולותיו המיוחדות של כל אחד מהם תתקיימנה בו בצורה מעולה ומושלמת.

איש על דגלו 18 מראש צורים 19

ברור שלא לכך התכוון הלל, אלא להנחותנו אורחות חיים מלאי משמעות רוחנית. אמנם כך לימד בעל "חידושי הרי"ם" (הובאו דבריו ב"שפת אמת", בחוקותי תר"ב, ועוד): כי כל אדם נברא על דבר מיוחד, מה שאי אפשר לאדם אחר לתקן רק הוא... ואף על פי כן, "כשאני לעצמי מה אני", שהענין לבטל עבורתו לכלל ישראל.

הטוב

פרשת במדבר

שמן

קס

R. Wessinger (fl)

זבולון ישאוהו מן המזרח, וראובן שמעון וגד מן הדרום וכו' (כדאיאת בתנחומא בפ' זו) עכ"ל. ולכאורה הוא דבר תמוה, דאיזה שייכות יש בנשיאת ארון אביהם, להא דחגייתם במדבר ונסיעתם אחר המשכן. ובפשוטו י"ל, דכבר בארנו בח"א דענין הדגלים יכול לזרוע קנאה ושנאה, דלמה יקדים זה למורח וזה למערב, זה לדרום וזה לצפון, אלא דבאים לידי אחדות ע"י מה שהמשכן בתוכם, וסביב למשכן יחנו, וזהו מה שלמסר להם יעקב, דמוכן דאצל נשיאת ארון אביהם לא ה' איזה קנאה ותחרות דהכל נתאחדו לעשות כבוד האחרון לאביהם. ועוד י"ל, דיסוד הדגלים הוא כפי דאיאת במדרש, דנתאווי ישראל לדגלים בשעה שראו השכינה יורדת עם רבבות אלפי מלאכים בשעת קבלת התורה, וא"כ מה שנתאווי להדמות הוא משום דכל מלאך יודע בבירור מה הוא תפקידו ומהו גורלו, וזהו מה שבקישו שידעו מטרם ותפקידם, וזהו מה שמסר להם יעקב בנשיאת ארונו, דכל בן יורש מה שהוא מיוחד מאביו ותופס אותו ממבט אחר מאחיו, וזהו חשבוננו הפרטי, ומ"מ מתיחד עם אחיו על אבידתו בשעת אבילות.

14

ארשת שפתיו

5

ק

הקב"ה השיב למשה רבינו שיעקב אבינו הוא שהנציח את חלוקת העם לשבטים וקבע מקומם מסביב למשכן ה' במדבר.

ואכן, יש לשאול על יעקב אבינו, למה הוא עצמו נהג כר? וכי יצירת שבטיות לא תגרסו בטופו של דבר למחלוקת כלפי שאר השבטים? האם חלוקה זו מראש לא מובילה בהכרח לריב אחים, כאשר כל אחד עלול לטעון: אני אמלוק?

ונראה מהנהגתו של יעקב אבינו שהוא הבין בדיוק להיפך. כי בני אדם נבראו כשהם שונים אלו מאלו, לכל אדם ולכל קבוצה דרך חשיבה שונה. ולכן כאשר נתן הקב"ה תורה לעם ישראל, נתנה על בסיס אחדות המטרה של עבודת ה', אחדות שבאה לידי ביטוי בלב אחד שפעם בעם בשעת מתן תורה למרות חלוקת השבטים. אמנם תורה אחת, הלכה אחת, אך כמה שבילים להגשמתם, כשכל אחד מוצא את עצמו כחלק בלתי נפרד מהכלל כולו.

ולכשנעניין במפרשים כאן, נמצא ברבריהם שדוקא בהתפלגות הזאת, אם זוכרים שהמטרה היא עבודת ה', ישרה השלום בתוך עם ישראל, בין העדות והשבטים השונים. שהרי כל שבט יודע שאינו אלא חלק מן השלם, אבן אחת מן הבנין הגדול הנקרא עם ישראל, והוא גם יודע שהתורה היא שהעניקה אותה גם לשבטים האחרים, ממילא לא יכול לפרוץ ריב אחים, וארובה, הלא זכותו של כל אחד תלויה בזכותו של חבירו.

ואומרים חז"ל במדרש (שם) שבשעת מעמד הר סיני, למדו בני ישראל את סוד הדגלים מן המלאכים אשר 'כולם עשויים דגלים ... מיד נתאווי להיעשות דגלים כמותן'. ואמר על כך הגר"ל חסמן זצ"ל בספרו "אור יהל": "שכן מלאכי מעלה .. כל מלאך הרואה איזו מעלה שהיא בחבירו, אינו מתקנא, אדרבה, מרומם אותו עליו וכולם מקבלים עליהם עול מלכות שמים זה מזה וגו' ונתנים באהבה רשות זה לזה" - אחדות שלימה.

כי דילוגו עלי - באהבה.

15

אהל

פרשת במדבר

משה

קנו

ה[ועתה נחזור לסוף דבריו של הגר"י קמינצקי זצ"ל וז"ל, ואולם, לאחר שנבנה המשכן בא' בניסן בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים, שוב לא היה קיים חשש זה. שהרי עתה כאשר לכולם יש מרכז משותף אחד ומיוחד, וכולם חונים סביבו, שוב אין זה פירוד והיבדלות. דומה הדבר לגוף אחד בעל איברים שונים, אשר כל אחד ואחד מהם שייך ומתחבר אל הגוף. אין האיברים נפרדים ונבדלים זה מזה, אלא לכל אחד נועד תפקיד מיוחד משלו בגוף הכללי, עכ"ד.

לפי דבריו, מה שמנע את הפירוד והמחלוקת למרות התהוותם של הדגלים, זה היה המשכן. הקמת המשכן איפשרה למלא את משאלת לבם של בני ישראל, לחנות סביב ארון ה' באופן של "דגלים".

איש על דגלו באותות

נאמר בספרים שלא במקרה נקבע לנו לקרוא בתורה פרשה זו בשבת שלפני חג השבועות, באשר יש במקרא מופקד זה כדי לעורר את הלבבות ולהלהיבם לקראת מתן תורה. ראויים דברים אלו להיות נזכרים על ליבנו בטרם התקרבו אל הר סיני, באשר כל הנאמר בענין יקרת מעמדו של כל אדם מישראל כפרט, וחשיבותו של הכלל הנבנה מריבוי פרטים אלו, כל כולו קשור בתורה, וראוי להתבונן בכך עובר לקבלתה.

בספרים הקדושים נאמר שהמילה "ישראל" הריהי נטריקון: יש ששים רבוא אותיות לתורה. במספר שש מאות אלף רגלי יצאו ישראל ממצרים וכמספר הזה הוא מנין אותיות התורה הקדושה. אף על פי שבמנין שנמנו ישראל במדבר הם היו יותר מששים ריבוא, וביחד עם הטף, הזקנים והנשים עלה מספרם לסכום רב עוד יותר, ולמרות שמספרם המדוייק של אותיות התורה אינו מגיע לשש מאות אלף, מכל מקום המספר הכללי המסמל את

עם ישראל, (וכבר נאמרו במפרשים חישובים שונים איך לחשב התאמה זו), הוא ששים רבוא, והוא תואם למנין אותיות התורה.

יש בכך יותר מרמז, כי כל אחד מישראל אות קדושה הוא בפני עצמו. נפסק להלכה כי כל אות בספר התורה חייבת להיות מוקפת גויל מכל רוחותיה, להורות על היותה יחידה קדושה ונכבדה בפני עצמה. חשיבות כל אות מודגשת גם בכך שספר תורה שחסרה בו אות אחת, אינו כשר לקריאה בציבור. אלא שקדושת ספר תורה אינה עולה אלא מן הכלל, העולה מכל ששים ריבוא אותיות התורה. זהו הרמז לפרט ולכלל שבישראל, הבא ללמד כי כל חשיבותם נובעת מכח התורה שהם קשורים בה. זהו עומק המשמעות שנרמזו במיפקדם הקדוש של ישראל. (וראה גם המאמר "בכתף יסור" להלן עמוד 54)

סיכם את הענין ה"שפתי צדיק" (ה) משמו של ה"שפת אמת", כי זהו הרמז בנאמר (במדבר ב, א): "איש על דגלו באותות לבית אבותם":

כל ענין הדגלים היה שיוכל כל אחד להיות מכיר את מקומו, וימצא המבוקש מה שמבקשים ממנו בשמים, שלכך נברא שיעשה שליחותו יתברך שמו, ולכך "איש על דגלו באותות לבית אבותם", כי כל אחד ושיג אות שלו בתורה הקדושה, וזהו "במספר שמות" ששמו של אדם מורה על דרך עבודתו, ועל ידי הדגל ירגיש שמו ועבודתו בקדושו.

ואילו לא באנו לבית המדרש אלא בשביל ללמוד לקח זה - דיינו!

22 הערות - במדבר

איתא בחז"ל (תנא דבי אליהו כה) חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב.

יש מעוררים, למה אמרו רז"ל "יגיעו מעשי" למה לא יחכה ויקוה מתי יגיע למדרגת אברהם ויצחק ויעקב ואין לומר שהטעם משום שזה בודאי אי אפשר ולעולם לא יגיע, שהרי גם למעשי אברהם ויצחק לא יגיע, לעולם לא ישוו לאבות ואין ספק בזה. אלא הבקשה על "יגיעו" - נגיעה וקירוב, לא שישווה וא"כ למה סתמו ההשקפה להתדמות למדרגתם.

* למדונו חז"ל בזה שכמו שלא טוב אם האדם מחסר ומתעצל מלנצל כל כוחותיו לגדלות ונשאר קצת פגוע וקטן מכוחותיו. כן אין לאדם להשתדל להתעלות יותר מכוחותיו ויתכן שיש סכנה בזה, בהשתדלותו יותר מכוחותיו ולא יצליח, ישבר ויפול בעצבות ודכאון. ומה טוב לאדם ללמוד עצמו, מדידה אמיתית ונכונה ולא ירמה עצמו, אמנם גם יותר מכוחותיו לא יקבל ולא יבקש.

וכבר נתבאר לקמן (מאמר כט) שבזה היה הויכוח בין קרח ומשה. קרח חשב שיתכן שיתקדש ויתעלה למדרגת אהרן וממילא עליו החיוב לעשות כן וא"כ אין חשש שיענש וימות ע"י זה כי אדרבה זה רצון השי"ת וחיוב על כל אדם. אמנם משה הזהיר אותו שהוא מביא עצמו לידי סכנה שרק אחד ינצל ובפשטות באהרן בחר השם עד תתה, א"כ מסתבר שהוא יצליח. קרח טען שזה לא דעת הקב"ה ואולי זהו כוונת חז"ל שאמר למשה מלבך אתה בודאן הריני חולק על דבריך ומבטלן שלכאורה זוהי פליאה עצומה הלא ראו כל הזמן ששכינה מרבית מתוך גרונו של משה וכל מה שאמר דבריו חיים וקיימים ואין ימלא לבם

19 לכל אחד ניתן מן השמים תפקיד רוחני ייחודי שאותו עליו למלא, ותפקיד זה לא יוכל להתבצע אלא על ידו. אדם אחר כי ינסה למלא את המשימה המוטלת על זולתו, לא יצליח. מלבד מה שעל ידי זה הוא יזנח את תפקידו הוא, תפקידו של הזולת לא יושלם על ידו, באשר תפקיד זה יכול לצאת לפועל רק על ידי מי שעליו הוא הוטל ולא באמצעות אדם אחר כלשהו.

אודות המשימה הייחודית המוטלת על כל יחיד בפני עצמו כותב רמח"ל בספרו "דעת תבונות" (מהורות הגר"ח פרידלנדר זצ"ל, עמוד קטט):

ואמנם תיקון כלל הבריאה חילק אותו האדון ב"ה בין כל הנשמות שעשה לעובדו, לפי מה שידע היות הגון לכל אחד מהן לפי הענין שברא אותו, שהוא דבר נעלם מאוד מאוד, ולא הושג משום נביא וחווה...

התפקיד האישי הזה שהוטל על כתפו של כל יחיד, מצא ביטוי באותו מיפקד קדוש, וכדברי ה"שפת אמת" (במדבר, תרל"ב):

...המנין שנמנו כל איש מישראל על מקומו, שנראה מזה שיש לכל איש ישראל דבר מיוחד לעשות להשי"ת, ועל שם זה נברא...

תפקיד ייחודי זה מוטל רק על שכמו של יחיד מסויים, באשר במהותו שונה כל יחיד מרעהו, והתפקיד "תפור" לכל אדם בהתאם למהותו הייחודית. כל זה נרמז בשמו של אדם. שם של אדם, במיוחד אם שם זה מופיע בתורה, הוא לא רק אמצעי טכני בכדי לזהותו או להבדילו מאחרים. השם מקפל בקרבו את מהותו של האדם.

לנו אין כל מושג איך שמו של האדם מורה על מהותו, אבל ידוע נדע שכך הם פני הדברים. אדם הראשון שנתן שמות לכל בעלי החיים, לא רק נקב בשמות סתמיים, אלא שכל שם כלל בקרבו את מהותו הייחודית של אותו מין. לפיכך, מתוך קריאת שמות אלו נודע כי חכמתו של אדם הראשון היתה גדולה מזו של מלאכי השרת. קל וחומר בשמות אנשים, שבהם מקופלים טיב אישיותם. לכל היצורים השמות ניתנו בצורה קיבוצית, לכל מין שם "למינהו", אולם בישראל יש לכל אחד שם בפני עצמו, המורה על מהותו העצמית.

20 רי שפתי חיים

מראה באצבעו שנאמר ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קיינו לו ירושיענו זה ה' קיינו לו נגילה ונשמחה בישועתו". מהו הענין שהקב"ה יעשה מחול לצדיקים לעת"ל, הרי אין זה מליצה, ומה בא לבטאות המחול - שהיו רוקדים בעיגול והקב"ה יושב באמצע? מבאר המהר"ל

(באר הגולה עמ' עו) שבמחול הולכים מסביב, כל אחד מחליף את מקומו ועומד על מקום חברו. כלומר, לעתיד לבוא יבינו את הנהגת הקב"ה בכל הדורות, וכל אחד יבין את חלקו הפרטי בגילויים שהביאו לגילוי כבוד ה' בבריאה, וכל אחד גם יבין שהערך והחשיבות של חלקו הוא רק כאשר הוא שייך לסך הכללי, כדוגמת המחול שכל שלימות המחול הוא כאשר מתקבצים כולם יחד. וכמו במחול שכל אחד מחליף את מקומו ועומד על מקום חברו, כך ג"כ יבין כל אחד שחשיבות החלק שלו רק כאשר הוא מצורף לחלק הכללי של כנסת ישראל. אמנם לכאורה היה נראה שע"י כך הוא מאבד את החשיבות שלו, אך באמת אדרבא הנא מעלה את חשיבות התפקיד שלו בעבודת ה', שכאשר הוא מצורף את עצמו אל הכלל, ומסייע אל הכלל, א"כ כל מעלת הכלל היא ג"כ נזקפת לזכותו כמו שחלקו נזקף לכלל.

גם מה שאמרו שהקב"ה יושב באמצע וכל אחד מראה באצבעו זה ה' קיינו לו כו', ההבדל בין עיגול למרובע וכדו', שבעיגול נקודת המרכז האמצעי היא שוה לכל הצדדים משא"כ במרובע, כלומר, כאשר כל אחד בתפקידו הפרטי הוא שותף יחד עם הכלל, ממילא הקירבה שלו אל הקב"ה הוא שוה יחד עם כולם, כי ע"י איחוד החלקים הפרטים של כולם, כולם קרובים אל הקב"ה, ומראים באצבע זה ה' קיינו לו, איך שע"י כולם נבנה כבוד שמים בבריאה.

וכך הביאור בדברי הלל (אבות א"ב) "אם אין אני לי מי לי, וכשאני לעצמי מה אני, ואם לא עכשיו אימתי". אם אין אני לי מי לי לכל אחד יש את החלק המיוחד שלו בעבודת ה' ואין אחר יכול למלא את חלקו, אך כשאני לעצמי מה אני החלק הפרטי שלי מעלתו רק כאשר הוא שייך לתוך מסגרת הכלל, בלא זה, החלק שלי הוא בבחינת שברי כלים, ואם לא עכשיו אימתי, כל רגע יש לו את התפקיד המיוחד לו בבריאה המיועד לאותו רגע, הרגע שאח"כ הוא תפקיד בפני עצמו, ואינו יכול להשלים את התפקיד של הרגע הקודם, ועבודת ה' נשלמת ע"י מילוי התפקידים של כל הרגעים.

להתנהג נגד משה. מזה גופא רואים גדלות מדרגת קרח, אבל בשמים הראו לו ולכל כלל ישראל ש'משה צודק, גם לעליה צריך האדם להזהר לעלות רק כפי כוחותיו ומדרגתו ולא יותר.

ובזה נתבאר שמה הפליאה איך מתאימים שני הדברים, מצד אחד קרח ומאתיים איש שעמו נבלעו ונשרפו ומצד שני המחנות נתקדשו, אמנם אולי זה פשר הדבר, המחנות נתקדשו משום שכל כוונתם ורצונם ומטרתם לפי הבנתם היה בקדושה, אמנם הקב"ה בעומק הדין עמד על פנימיותם שעדיין יש נקודה לא טהורה וכמצב שרוצים לעלות אין לוותר ולסבול הפיורד והריחוק שיש שם ולכן נבלעו ונשרפו, ולו לא רצו לעלות, רק להשאיר במדרגה שלהם יתכן שהיו יכולים להמשיך בגדלות ונשיאות כיאה לגדולי ישראל.

איתא במדרש רבה (ב.ח) בשעה שאמר הקב"ה למשה עשה אותם דגלים כמו שנתאוו, התחיל משה מיצר, אמר, עכשיו עתידה המחלוקת להנתן בין השבטים, אם אני אומר לשבטו של יהודה שישרה במזרח הוא אומר אי אפשר אלא בדרום וכן ראובן וכן אפרים וכן כל שבט ושבט, ע"כ.

ויש לעורר, מה גרם למשה לחשוך ולחשוב, שמה שיאמר להם יאמרו להפך, אם משה אומר כן מסתמא כך צריך להיות, גם יש לעורר המשל שחז"ל אומרים אם יאמר שישרה במזרח יאמר אני רוצה בדרום, ולמה לנו לציור במשל ולמה בחר בציור דרום אולי יש בזה סיבה וכונה.

יתכן ש'משה ידע והבין ענין הדרשה של השבטים להיות דגלים שאמרו חז"ל ומאין לקחו זה, אמרו חז"ל (תנחומא במדבר יד) כיון שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו כב' אלף מרכבות מלאכים וכו' והיו עשויים דגלים דגלים וכו' כיון שראו אותם ישראל שהם עשויים דגלים התחילו מתאווים לדגלים, אמרו, ולואי שאנו נעשים דגלים כמותן לכך נאמר הביאני אל בית הייך ודגלו עלי אהבה, הביאני אל בית הייך זה הר סיני ששם נתנה תורה שנמשלה, לייך ודגלו עלי אהבה וכו' אמר להם הקב"ה התאוויתם לדגלים, חייכם, אני עושה רצונכם, מיד הקב"ה הראו אהבתו לישראל ואמר לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו וכו'.

דגלים זה הבעה וסימן להצטיינות, לא ראי זה כראי זה, לכל אחד יש דגל נפרד ושונה מן השני. בבחינת שבמדרגה זו הוא יחיד כביכול מה אני יחיד אף אתם יחידים. כל מלאך הוא נבדל ובלשון חכמינו נבדל נצחי יש לו תפקיד וזמן מיוחד בזה הזמן, זהו עליתו והשלמתו. המלאך נלחם עם יעקב אבל פתאום רואה שהגיע זמנו לומר שירה בוכה ומבקש רחמים מיעקב שניח לו ללכת לומר שירה שזה זמנו ויעקב לא מניח לו עד שיברכו ויודה על הברכות עי"ש (בראשית לב. כז) בחז"ל וברש"י. אם זה הרגע הוא זמנו אינו יכול לדחות לזמן אחר ואם לא יאמר שירה אז בטלה מציאותו כי רק אז ובאופן זה תפקידו=שלמותו.

המלאכים נראו לעם ישראל בפאר והדר כולם מזהירים מרוב שמחתם בתפקידם כ"א להשתתף בפאר השי"ת במתן תורה, כולם נתאוו למדרגה גבוהה כזו. הקב"ה הראה אהבתו לישראל ואמר למשה לעשות להם דגלים כל שבט דגל שונה, על כל דגל ציור אחר, צבע אחר, לפי איכותו של השבט, מצד שלמותו שצריך ויכול להגיע עשה אותם דגלים. (במאמרי שלמה (ח"ב מאמר מו) מדייק הלשון עשה אותם דגלים לא עשה להם דגלים, רק אותם הם בעצמם במציאותם נעשו "דגלים" וציורים של דבקותם וקרבתם לשי"ת.)

וע"ז חשש משה שמא מרוב גדלותם ורוממותם וחשקם להתרבה בשי"ת ולהתקרב אליו יחפצו להגיע יותר מכפי יכולתם ואפשרותם ויגרם להאבד ח"ו כמו שקרה לקרח ומאתיים איש. וזהו שאמרו רז"ל הציור אם אומר ליהודה שישרה במזרח יאמר שרוצה בדרום ע"ש הרוצה להחכים ידים ואע"פ שזה מעלה אבל כפי המדה שהקב"ה יודע שיכולים, לקבל והיה משה מיצר עד שאמר לו הקב"ה משה מאי אכפת לך וכו' יש להם כבר טכסים מיעקב אביהם כמו שטענו אותו והקיפו את מטחו דא"ר חמא בר חנינא כיון שבא אבינו יעקב ליפטר מן העולם קרא לבניו וכו' כשתטלו אותי ביראה ובכבוד לוו אותי וכו' אמר להם בני יהודה יטענו מטתי מן המזרח ראובן שמעון וגד מן הדרום וכו'. אין הפירוש רק שע"י צואת יעקב איך לנשאו יהיה סבה להם, רק יעקב כסדרו לכל אחד מקומו במטתו מסר לכל אחד ואחד כוחותיו וגבולו היכן הוא מסוגל לסבב את השכינה זה ממזרח וזה למערב, ומקומו במטת יעקב הוא מקומו סביב לאהל והארון.

המה נעשו לדגלים וסימני אהבה של הקב"ה ההשקפה להתרומת לאבות הוא רק למעשים שלהם לא להשחיות להם, מדרגת הדגלים לשבטי ישראל היה לכל אחד בדיוק לפי מצבו ובדרגתו, שכמו שלא טוב פחות, כן לא טוב יותר מדאי ולכן כשראו והתקנאו במלאכים ראה הקב"ה אופן בחירתם של כל אחד והראה אהבתו והתכוון להם לכל אחד כרצונו ומדתו, הרים אותם לדגלים בעצמותם.

26

רבי אהרן הגדול מקרלין זצ"ל כותב באגרת, אברהם אבינו אם ירצה להתחלף עמי, לא הייתי רוצה. מהו בעצם אברהם אבינו - צדיק בעל מדרגות, ואני - איש פשוט, ואם אני אתחלף לי עם אברהם אבינו הוא נעשה לו איש פשוט ואני אעשה בעל מדרגה, אבל בשמים לא יתוסף כלום, רק לי, מה שאעשה בעל מדרגה, הרי שוב לי ולעצמי, וכל "לי" אין לרצות, זה לצורך "עצמי" ואין לרצות בכך, עכ"ל.

כלומר, הרי סוכ"ס יהיה להקב"ה בעולמו רק "אברהם אבינו" אחד ו"רבי אהרן הגדול" אחד, א"כ מאי נפק"מ לו להקב"ה מי יהיה "אברהם אבינו" ומי יהיה "רבי אהרן הגדול" - הרי אם יתחלפו "אברהם אבינו" ו"רבי אהרן הגדול" בשמים לא יתוסף כלום!

התפקיד של "רבי אהרן הגדול" להיות כמו שרבי אהרן הגדול צריך להיות הוא לא פחות חשוב בעיני השי"ת מתפקידו של "אברהם אבינו" להיות כמו שאברהם אבינו צריך להיות.

ויש להמליץ על זה קרא (ישעיה מג"ו) "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו" - הקב"ה "יצר" ו"עשה" כל נברא ונברא בתנאים מיוחדים ועם כוחות מסויימים שממנו יוכל לצאת כבוד שמים שאף אחד אחר אינו יכול לעשות.

ה"כבוד שמים" ["לכבודי בראתיו"] היוצא מאלו שנולדו עם תנאים וכוחות חלשים

Parshas Bamidbar 5779 | 3

At the time of the Revelation at Sinai, two hundred and twenty thousand malachim descended with HKB"H arranged according to divisions and banners. Upon witnessing this magnificent display, Yisrael yearned to have similar divisions. HKB"H agreed to grant their request and immediately informed Moshe to make the arrangements for the divisions and banners that they requested.

Elsewhere, the Midrash provides us with additional details. It states that what they witnessed were the four groupings of malachim surrounding the Kisei HaKavod—the Throne of Glory. Here is an excerpt from the Midrash (ibid. 10):

"כשם שברא הקב"ה ד' רוחות וכנגד ד' דגלים, אף כך סיבב לכסאו ד' מלאכים מיכאל וגבריאל ואוריאל ורפאל, מיכאל בימינו כנגד ראובן... אוריאל משמאלו כנגד דן שהוא בצפון... גבריאל מלמניו כנגד מלכות יהודה... רפאל כנגד אפרים."

Justas HKB"H created four directions and, correspondingly, four banners; so, too, did He surround His throne with four malachim—Michael, Gavriel, Uriel and Rephael. Michael is located on His right side, corresponding to Reuven... Uriel is located on His left side, corresponding to Dan, in the north... Gavriel is located in front of Him, corresponding to the Kingship of Yehudah... Rephael corresponds to Ephraim.

The matter can be better understood in light of the following passage in the Pirkei D'Rabbi Eliezer (4):

27

אוריאל ר. Friedman

Four groups of ministering angels—"malachei hashareit—attend and praise HKB"H: First, Michael on His right; second, Gavriel on His left; third, Uriel in front of Him; fourth, Rephael

behind Him; HKB"H's Shechinah—His Divine Presence—rests in the middle; He sits atop His lofty Throne.

This is the basis for the formula they instituted for us in the "Krias Shema" that we recite prior to going to sleep: בשם ה' אלקי ישראל, מימיני מיכאל, ומשמאלי גבריאל, מלפני אוריאל, ומאחורי רפאל, ועל ראשי שכינת אל. In the name of Hashem, the G-d of Yisrael; to My right is Michael; to My left is Gavriel; in front of Me is Uriel; behind Me is Rephael; and above My head is the divine Shechinah. This accurately reflects what we learned in the Midrash. The four flags and divisions represent the four groupings of malachim surrounding HKB"H, whilst He sits atop the Kisei HaKavod.

The Shla hakadosh (Maseches Shevuos) finds a wonderful allusion to this association between the heavenly and earthly camps in the passuk (Tehillim 8, 2): ה' אדונינו מה אדיר שמך "Hashem, our Lord, how mighty is Your Name throughout the earth. Here, the malachim express their enthusiastic reaction to the order of Yisrael's divisions below on earth—which are reminiscent of the four heavenly divisions surrounding the Kisei HaKavod. For, the word אדיר consists of the first letters of the four tribal leaders whose banners represent each division: אמרים דן יהודה ראובן.

Now, Yaakov Avinu accepted upon himself the yoke of the sovereignty of Heaven, when he recited Krias Shema before passing away. Thus, he established this practice for his descendants throughout the generations. As the Midrash (B.R. 98, 3) explains in relation to the passuk (Bereishis 49, 1): הקבצו: assemble and listen, sons of Yaakov; from here they received Krias Shema. Thus, it turns out that HKB"H, so to speak, sits upon His Throne of Glory and reigns over the entire world in the merit of Yaakov Avinu and the neshamos of all of Yisrael, who received the Torah at Har Sinai; they establish Him as the King of the entire world by observing the Torah and its mitzvos. Therefore, the image of Yaakov Avinu is etched upon the Kisei HaKavod, and all the neshamos of Yisrael are hewn from beneath the Kisei HaKavod. For, the very fact that HKB"H sits on the Kisei HaKavod is due to the fact that they accept HKB"H as their King.

Thus, we can understand why HKB"H rested His Shechinah in the Kodesh HaKodashim between the two keruvim atop the Aron. As the Midrash Tanchuma (Vayakheil 7) explains, the Aron below was aligned with the Kisei HaKavod above:

"הביב הוא מעשה הארון ככסא הכבוד של מעלה, שנאמר מכון לשבתך מעלה ה' מקדש וגו', שמקדש של מעלה מכון כנגד בית המקדש של מטה, והארון מכון כנגד כסא הכבוד של מעלה שנאמר כסא כבוד מרום מראשון, ובאיזה מקום היה מקום מקדשנה, הוי מעלה ה' מקדש ה' כונו ידיר, אל תקרי מכון אלא מכון כנגד כסא הכבוד."

The function of the Aron is as dear as the Kisei HaKavod above, as it states (Shemos 15, 17): "Your dwelling-place that

You, Hashem, have made; a Mikdash etc." And the Aron is aligned with the Kisei HaKavod, as it states (Yirmiyah 17, 12): "Like the Kisei HaKavod, primevally exalted, is the place of our Mikdash." And where was the location of our Mikdash? That is the implication of the words: "That You, Hashem, have made—a Mikdash, Hashem, that Your hands established." Do not read the word as "מכון", but rather as "מכוון", implying that it is aligned with the Kisei HaKavod. (Translator's Note:

I believe the Midrash deduces two things from the words "מכון"; firstly, that the earthly Mikdash and heavenly Mikdash are aligned with one another, since the word "מכוון" means "aligned with"; secondly, that the Aron is specifically aligned with the place where He sits—namely, the Kisei HaKavod; this is implied by the word "לשבתך".

Elsewhere in the Midrash Tanchuma (Nasso 11), we find another fascinating statement. It asserts that HKB"H, so to speak, vacates the Kisei HaKavod in the Beis HaMikdash up above and descends to dwell upon the Aron—which, as we have learned, is aligned with the Kisei HaKavod—in the Beis HaMikdash down below. When HKB"H instructs Moshe to have them build Him a Mishkan, He tells Moshe that His Mikdash is already built above and has been there from the beginning of time; that is where His Kisei HaKavod is located. Yet, due to Yisrael's affection, He will vacate the heavenly Beis HaMikdash—that existed before the world was created—and will descend to dwell among Bnei Yisrael.

"The middle bar between the beams will extend from one end to the other" refers to Yaakov, the perfect, holy one. Let us explain this statement in keeping with our current discussion. As explained, HKB"H sits on the Kisei HaKavod above in the merit of the neshamah of Yisrael; and He rests upon the keruvim on top of the Aron in the merit of the neshamah of Yaakov.

Now, this explains very nicely why HKB"H commanded the twelve shevatim to arrange themselves around the Ohel Moed in the same arrangement as the four banners and divisions, which corresponded to the four divisions of malachim surrounding the Kisei HaKavod. Since HKB"H rested His Shechinah on the Aron in the Mishkan that was aligned with the Kisei HaKavod above, it was only fitting that it also be surrounded by four divisions.

This illuminates for us, as well, Yaakov's rationale for instructing his sons to transport his bier from Mitzrayim to Eretz Yisrael in the same formation—the formation of the banners and divisions that they would employ in the midbar. He wished to instill in them what we have learned from the Alshich hakadosh—that the original neshamah that Yaakov was born with never left him. It was as if he expired temporarily or fainted, but all of his faculties, his spirit and his neshamah remained intact within him.

Therefore, he wanted the shevatim to adopt the formation of their future divisions in the midbar while transporting him from Mitzrayim to Eretz Yisrael. Thus, they would perform a symbolic gesture that would merit them the dwelling of the Shechinah in the Mishkan, in the merit of the neshamah of Yaakov that remained down below. This would replicate the situation in the heavens above—where HKB"H sits on His Throne of Glory, surrounded by the four divisions of the Shechinah, in the merit of the neshamah of Yisrael. This was the message Yaakov conveyed to his sons: "If you do this, and you transport my bier as I have commanded you, HKB"H is destined to dwell among you in an array of divisions (banners)."

מלכותא דארעא ענין מלכותא דרקיעא, ד' רוחות בעולם כנגד ד' רוחות בכסא הכבוד, שורש כל הבריאה למטה הוא מקביל לבריאה הרוחנית למעלה, והלמטה הוא רק התוצאה של השורש של למעלה, אם אנו רוצים להתבונן את הלמטה, אנחנו צריכים להבין את הלמעלה, וכך להיפך פעמים יותר קל ללמוד מהלמטה את הלמעלה.

וכך הדגלים עם צורתם שהם היו כנגד ד' החיות הסובבים את הכסא למעלה, היה כך למטה סביב המשכן, כלומר בנין כסא הכבוד הוא נבנה למטה ע"י עבודת ה' של התחתונים, וכשם שלמעלה מקיפים את הכסא כך גם למטה מקיפים את הכסא, ומהם נבנה כבוד שמים בכריאה.

הדגלים מבטא את חשיבות התפקידים של השבטים בעת מתן תורה ראו בני ישראל את מחנות המלאכים סביב לכסא הכבוד, צורת עמידתם דגלים דגלים, כל מלאך ומקומו המיוחד לו סביב לכסא הכבוד היה בהתאם לתפקידו, כמשארוז"ל (רבי' הים) "עושה שלום במרומי אמר ר"ל מיכאל כולו שלג וגבריאל כולו אש ועומדין זה אצל זה ואינם מוזיקים זא"ז, אמר בר קפרא ומה אם העליונים שאין בהם לא קנאה ולא שנאה ולא תחרות הן צריכין שלום התחתונים שכולן שנאה ותחרות וקנאה עאכ"ו שהן צריכין שלום". עושה שלום במרומי לא שיש שם קטטה וצריך לעשות שלום ביניהם, אלא שלום מלשון שלימות, ע"י שכל אחד מכיר את תפקידו המיוחד לו בכריאה: מלאך דין - מלאך אש, מלאך חסד - מלאך מים, אמנם יש ניגוד בין תפקידי המלאכים, אך המשותף בין כולם שרצונם לעשות את שליחותם ותפקידם בשלימות ובנאמנות, זהו ההגדרה שכל מחנות המלאכים חונים סביב לכסא הכבוד, שאם כל ניגוד התפקידים ביניהם כולם יהוד עובדים את הקב"ה בשמחה ובשלימות. "הוא יעשה שלום עלינו" שגם אנחנו בני את המיוחדות של התפקידים של כולם ונעבוד את ה' בשמחה ואהוה?
בני ישראל ראו בעת מתן תורה את היופי הנפלא של מחנות המלאכים איך - שמצד אחד - כל מלאך יש לו תפקיד המיוחד לו בעבודת ה', ומאידך ראו "כולם מקבלים עליהם עול מלכות שמים זה מזה ונותנים רשות זה לזה", איך שכולם עובדים את ה' ביחד, נתקנאו בהם שגם למטה יגיעו לכוז מדרגה של חלוקת תפקידים פרטיים לכל אחד, ומאידך איחודם ביחד לעבודת ה'.

הקב"ה נתן להם את הדגלים, הדגלים אינם רק באים לבטאות סימן, הדגלים הם גדולותם וחשיבותם, לפי מהותו של כל דגל נקבע התפקיד המיוחד של כל שבט ושבט, שכאמור הושרש בברכתו של יעקב ובמקום עמידתו סביב למטתו של יעקב, ועכשיו נקבע כך עמידתם סביב למשכן, שע"י הם יבנו את כבוד ה' בכריאה, כדוגמת המלאכים הנושאים את כסא הכבוד.

החיים במדבר באר וצריך כל יהודי לחיות עם הרגשה זו, וזה שאומר עקביא בן מהלאל דע מאין באת ולאן אתה הולך, היינו דע ששורש נשמתך גדול מאד, ואתה הולך לגן עדן לתענוג הנשמות לנצח נצחים, וכשאתם חי עם השגה זו אז ממילא שואף ומשתוקק לדבר עליונים, ומשתדל תמיד להתעלות יותר ויותר, והוא מלא שמחה על נועם גורלו וחלקו.

וחנה המלאכים באו בגדוד לקבלת התורה, כמו שדרשו חז"ל על רבותים אלפי שנאן, שיש גדודים של רבבות מלאכים ולגודיו אין מספר, והמלאכים הם נושאים המרכבה, וכל מקום שהשכינה הולך הוא רוכב על אלו המלאכים, וכשבא הקב"ה לסיני ליתן התורה ובא עם רבותיים מלאכים אלפי שנאן, ראו כלל ישראל הגדולה שהמלאכים זוכים לה, שהקב"ה בכבודו

ולכן כשנתאוו ישראל להיות כמלאכים ושיהי' להם דגלים, אמר הקב"ה שניתן להם להיות כמו המלאכים שיהי' להם דגלים, וסביב למשכן יחנו.

אבל אמר הקב"ה למשה שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחתם לבית אבתם, היינו שיהי' להם ההרגשה שהם כמו האבות, שהם יותר מרכבה לשכינה מהמלאכים, וזהו נשיאות ראש וגדולה יתירה, שירגישו שהקב"ה רוכב עליהם ממש, וכל בנין העולמות עליונים ותחתונים תלוי בהם.

וכשאתם זוכה להרגיש גדולה זו אז אין שום דבר שיכולים ליתן להארם שיחליף וימיר בו גדולה זו, ואומרים ישראל להאומות מה תחזו בשולמית כמחולת המחנים, שאין לכם גדולה ליתן לנו שהוא אפילו בערך ודמיון לאותה הגדולה של מחולת המחנים.

ובשחי בהרגשה זו, אז מסתכל בחשיבות גדול על כל דבר שבקדושה, ורואה כל עוה"ז שאינו כלל דמיון ואינו אפילו משל לרוחניות, וחי חיים עילאים ובשמחה על גודל הזכינה שזיכנו אלקינו, ומשבת ומודה על טוב חלקינו ונועם גורלנו.

ובעצמו רוכב עליהם, ונתקנאו ישראל במדריגה זו של המלאכים ורצו שגם הם יזכו להיות מרכבה להקב"ה, וזהו שאמר חז"ל נתאוו ישראל להיות כמלאכים ורצו שגם להם יהי' דגלים, שיהיו כמו גדודי המלאכים שיש להם דגלים.

אבל באמת המרכבה האמיתי הם האבות, כמו שאמרו חז"ל האבות הן הן המרכבה, ואיתא בספרים דהפירוש הוא דהאבות התדבקו כל כך עם הקב"ה עד שלא הפסיקו אפילו לרגע מדביקותם, והי' השכינה שורה עליהם ממש כמי ששורה על מרכבה, שכל מקום שהולך רוכב על מרכבתו, והאבות זכו להיות ע"י זה ממש רגלי המרכבה, וכל בנין הקדושה הי' תלוי בהם, וזכו לנצח להקרא רגלי השכינה.

וא"כ זה הרבה יותר גדולה ממלאכים, כי המלאכים הם מרכבה רק בחיצוניות, אבל המרכבה האמיתי ובפנימיות הם האבות, והם חיו כל ימיהם בהרגשה זו שכל בנין הקדושה והקב"ה בכבודו ובעצמו רוכב עליהם.

אש תמיד ד' תתן

מבהיל על הרעיון! כאשר באים ללמוד באיזה אופן יש לסדר את חנייתם של בני ישראל סביב ארון ברית ד', אשר בו מונחים לוחות העדות, כל יסוד קיומו של עם ישראל, הדבר המקודש ביותר על אדמות, אנו לומדים זאת מיעקב אבינו, כשם שנשאו אותו בניו, באופן והצורה שציוה להם יעקב אבינו לשאת אותו, כך הוא האופן והסדר לחנייתם של בני ישראל לדגליהם סביב המשכן.

יתירה מזו, התורה עצמה קובעת ותולה את הדברים זה בזה, "באותות לבית אבותם", באותו האות שמסר להם יעקב, כן ינהגו עתה, הרי שיש כאן דמיון והשוואה בין נשיאת ארון ברית ד' לנשיאת יעקב אבינו עליו השלום.

ולכאורה, אדרבה היה צריך לכלל היותר ללמוד את נשיאתו של יעקב אבינו מדגלי מדבר, כי מי נתלה במי, הוי אומר דבר קטן בדבר גדול, ולא לתלות את החנייה סביב המשכן בנשיאתו של יעקב אבינו.

אבל באמת כאשר מתבוננים היטב, הרי זה מוכרח, שהלא נאמר בגמרא (מכות כ"ב ע"ב): "אמר רבא, כמה טיפשאי שאר אינשי [כמה

שוטים הללו רוב בני אדם] דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבא, דאילו בספר תורה כתיב ארבעים, ואתו רבנן בצרו חדא".

ממילא מבואר, שאפשר לתלות את סדר חנייתם של עם ישראל במדבר סביב משכן העדות אשר בתוכו ארון העדות שהוא יסוד השראת השכינה בעם ישראל, מיעקב אבינו אשר סדר ואופן נשיאתו גדול וחשוב יותר מהחנייה סביב המשכן, וכבוד התורה ראוי ללמוד מעמליה.